

GUIA D'ARBITRATGE DEL TAPA: NOTA A LES PARTS I ALS ÀRBITRES (MAIG 2026)

I. Introducció del TAPA i el seu Reglament	2
A. Introducció	2
B. El TAPA	2
C. Clàusula tipus	2
D. Efectes del conveni arbitral	2
II. Inici del procediment	3
A. La demanda d'arbitratge	3
B. Contestació a la demanda d'arbitratge	3
C. Acumulació i intervenció de tercers	4
III. El Tribunal Arbitral	5
A. L'àrbitre	5
B. Constitució del Tribunal Arbitral	6
C. Recusació i substitució dels àrbitres	7
IV. El procediment arbitral	8
A. Desenvolupament de l'arbitratge i instrucció del cas	8
B. Acta de missió i ordre processal	8
C. Noves demandes	9
D. Mesures cautelars	9
E. Vistes	10
F. Tancament de la instrucció	10
V. El laude de compliment obligat	11
A. Forma i terminis	11
B. Correccions i interpretació	11
C. Laude d'acord entre les parts	11
VI. Costes de l'arbitratge	12
A. Despeses de registre, bestreta i provisió	12
B. Honoraris i despeses dels àrbitres	12
C. Despeses administratives del TAPA	13
D. Pronunciament sobre costes de l'arbitratge	13
VII. Arbitratge d'urgència	14
A. Sol·licitud d'urgència	14
B. Arbitratge d'urgència	14
C. Procediment d'urgència	14
D. Decisió arbitral d'urgència	15
E. Despeses i honoraris de l'arbitratge d'urgència	15
F. Efecte de la decisió	15

I. Introducció del TAPA i el seu Reglament, «clàusula tipus»

A. Introducció

Aquesta nota pràctica té per objecte servir de guia a les parts i els tribunals arbitral en la realització d'arbitratges subjectes al Reglament del TAPA («Reglament»), en la versió del juny de 2023, que s'ha d'aplicar a qualsevol procediment arbitral iniciat després de l'1 de juny de 2023.

El Reglament es va redactar per permetre la resolució de controvèrsies nacionals i internacionals de manera eficaç, flexible i al menor cost. Les parts són lliures d'escollir l'àrbitre, la llei aplicable, l'idioma del procediment i la seu de l'arbitratge, sia a Andorra sia a l'estranger.

En escollir Andorra com a seu, les parts es beneficien de les disposicions modernes de la Llei d'arbitratge del 18 de desembre de 2014 («Llei»), així com de l'assistència del jutge de suport andorrà en els casos que preveu la Llei.

B. El TAPA

El TAPA, els socis fundadors del qual són la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis («CCIS») i el Col·legi d'Advocats d'Andorra («CADA»), va ser constituït per la Llei del 31 de maig de 2018 («Llei TAPA»), i la seva funció principal és administrar arbitratges nacionals i internacionals subjectes al seu Reglament.

Els òrgans de govern del TAPA són el Ple o l'Assemblea i la Secretaria General. L'Assemblea es compon de tres membres designats per la CCIS i tres membres designats pel CADA, que elegeixen un setè membre per exercir les funcions de president. Un Consell Arbitral, compost d'almenys cinc membres, assisteix l'Assemblea i la Secretaria General. El Consell Arbitral té competència exclusiva per administrar els procediments arbitral i nomenar o confirmar àrbitres.

La Secretaria General està encapçalada pel secretari general. El secretari general és responsable, per delegació del Consell Arbitral, de supervisar els procediments d'arbitratge i assisteix les parts i els tribunals arbitral en tots els assumptes relacionats amb la tramitació de l'arbitratge.

C. Clàusula tipus

«Qualsevol litigi o controvèrsia que es derivi d'aquest contracte o que hi tingui relació, inclosa qualsevol qüestió relativa a l'existència, la validesa, la nul·litat, la interpretació, la infracció o la resolució del contracte, s'ha de resoldre de manera definitiva mitjançant arbitratge administrat pel Tribunal d'Arbitratge del Principat d'Andorra (TAPA), de conformitat amb el seu Reglament, per un o més àrbitres nomenats d'acord amb el Reglament. La seu de l'arbitratge és..., la llengua de l'arbitratge, ..., i les normes de dret aplicables al fons de la controvèrsia, les de dret.»

D. Efectes del conveni arbitral

En acordar sotmetre una controvèrsia a arbitratge a l'empara del Reglament del TAPA, les parts accepten l'aplicació del Reglament vigent en la data d'inici de l'arbitratge i la seva administració per part del Consell Arbitral.

La negativa d'una de les parts a participar en l'arbitratge no impedeix que aquest es dugui a terme. En cas de contestació relativa al conveni arbitral, el Consell Arbitral ha de decidir sobre l'existència i la validesa prima facie del conveni. Un cop s'hagi constituït el Tribunal Arbitral, és l'únic competent per decidir sobre la seva pròpia competència.

II. Inici del procediment

A. La demanda d'arbitratge

La demanda d'arbitratge («demanda») és el primer pas per iniciar un procediment arbitral d'acord amb el Reglament. La part que vol recórrer a l'arbitratge («demandant») ha de notificar la seva demanda a la Secretaria per correu electrònic (administracio@tapa.ad).

El procediment arbitral es considera iniciat en la data en què es rep la demanda a la Secretaria, la qual n'ha de confirmar la recepció al demandant per correu electrònic.

El Reglament no imposa restriccions quant al contingut de la demanda, però aquesta ha de contenir els elements suficients que permetin a la part demandada («demandat») comprendre la naturalesa de la controvèrsia i al Consell Arbitral adoptar les decisions necessàries en la fase inicial de l'arbitratge, com ara la determinació de les provisions per a costes i honoraris i les decisions relatives a la constitució del Tribunal Arbitral.

Els elements que s'han d'incloure en la demanda són (art. 3.2):

- (i) La sol·licitud de sotmetre la controvèrsia a arbitratge d'acord amb el Reglament, la qual ha de ser inequívoca.
- (ii) Les dades completes, és a dir, nom, adreça, número de telèfon i adreça de correu electrònic de cada demandant i els seus representants, així com de cada demandat.
- (iii) La identificació precisa del conveni arbitral, del document en què apareix i la reproducció del contingut.
- (iv) La identificació del contracte o un altre document legal que sigui l'origen de la controvèrsia.
- (v) La descripció de la naturalesa de la controvèrsia, que ha de ser prou precisa com per permetre al demandat comprendre l'objecte del desacord i preparar la seva contestació («contestació»).
- (vi) Les reclamacions, les indemnitzacions o les compensacions s'han d'especificar de manera clara perquè el demandat pugui preparar la seva contestació i el secretari general pugui calcular la provisió per a costes i honoraris. Cal assenyalar que, durant el procediment arbitral, només són admissibles noves demandes si compleixen les condicions que estableix l'article 16 del Reglament.
- (vii) Si el conveni arbitral no inclou cap indicació sobre el nombre d'àrbitres, sobre el procediment de constitució del Tribunal Arbitral ni sobre l'idioma o la seu de l'arbitratge, el demandant ha de formular les seves propostes en aquest aspecte.
- (viii) Si el conveni arbitral preveu la constitució d'un tribunal compost de tres àrbitres, la demanda ha d'especificar el nom i les dades de contacte de l'àrbitre que ha designat el demandant. Això permet al Consell Arbitral iniciar el procediment de confirmació de l'àrbitre en qüestió.
- (ix) La demanda ha d'anar acompanyada de la bestreta no reemborsable, en concepte de despeses administratives, que estableix l'annex II del Reglament (art. 3.4).

Un cop abonada la bestreta, el secretari general ha de remetre una còpia de la demanda i dels seus annexos al demandat per correu electrònic.

B. Contestació a la demanda

El demandat ha de remetre la seva contestació a la secretaria, per correu electrònic, en un termini de trenta dies a comptar de la data en què ha rebut la demanda (art. 4.1).

Igual que s'ha esmentat anteriorment respecte a la demanda, la contestació pot adoptar la forma que el demandat consideri més adequada, sempre que contingui la informació necessària perquè el demandant la compregui degudament i permeti al Consell Arbitral adoptar les decisions necessàries en aquesta fase

inicial del procediment, com ara la determinació de les provisions per a costes i honoraris i les decisions relatives a la constitució del Tribunal Arbitral.

La contestació ha d'incloure els elements següents:

- (i) Les dades completes, és a dir, nom, adreça, número de telèfon i adreça de correu electrònic de cada demandat i els seus representants.
- (ii) Si el demandat té la intenció de plantejar una excepció d'incompetència, aquesta s'ha de formular de manera clara i motivada. El Consell Arbitral s'ha de pronunciar sobre l'existència o no, prima facie, del conveni arbitral. Si el Consell Arbitral decideix que l'arbitratge pot procedir, el Tribunal Arbitral, un cop constituït, s'ha de pronunciar sobre l'objecció d'incompetència plantejada.
- (iii) La contestació ha d'incloure la versió dels fets del demandat i respondre de manera adequada a les al·legacions del demandant i a les pretensions, les indemnitzacions o les compensacions que formuli aquest darrer.
- (iv) La postura del demandat respecte a la composició del Tribunal Arbitral, la seva seu i/o l'idioma de l'arbitratge, si el conveni arbitral no aborda aquesta qüestió. Si les parts no arriben a cap acord sobre el nombre d'àrbitres o la seu de l'arbitratge, ha de decidir el Consell Arbitral (articles 8.4 i 11.1). A falta d'acord entre les parts sobre l'idioma de l'arbitratge, el Tribunal Arbitral ha de decidir en aquest aspecte (article 12).
- (v) Si el conveni arbitral preveu que el Tribunal Arbitral ha d'estar compost de tres àrbitres, la contestació ha d'incloure el nom i les dades de contacte de l'àrbitre que ha designat el demandat. Això permet al Consell Arbitral iniciar el procediment de confirmació de l'àrbitre en qüestió.

El secretari general pot concedir al demandat una pròrroga del termini de trenta dies en què ha de presentar la contestació, sempre que aquest darrer respongui a les propostes del demandant relatives al nombre d'àrbitres i indiqui el nom de l'àrbitre que vol designar, en cas que el Tribunal Arbitral hagi d'estar compost de tres àrbitres (art. 4.2).

Si el demandat té la intenció de presentar una reconvenició, ha d'incloure-la en la seva contestació i especificar-ne els motius i la quantia (art. 4.3). El demandant hi pot respondre en un termini de trenta dies, llevat que el secretari general concedeixi una pròrroga (art. 4.4). Qualsevol nova reconvenició posterior ha de complir els requisits que estableix l'article 16 del Reglament per a la seva admissibilitat.

C. Acumulació i intervenció de tercers

L'article 6.1 descriu dos casos en què el Consell Arbitral pot decidir, a petició d'una de les parts, procedir a l'acumulació de procediments arbitral:

- Quan es presenti una demanda arbitral entre parts que ja estiguin involucrades en un procediment arbitral en curs a l'empara del Reglament, o
- Quan es presenti una demanda arbitral entre parts que no siguin les mateixes que les del procediment arbitral en curs.

En cas que les parts no siguin les mateixes, el Consell Arbitral s'ha d'assegurar que els convenis arbitral de tots dos casos no siguin incompatibles de manera manifesta.

En tots dos casos, el Consell Arbitral ha de consultar les parts i els àrbitres confirmats i ha de tenir en compte totes les circumstàncies pertinents, inclosos els vincles entre els assumptes i l'estat d'avançament del procediment en curs, per decidir sobre l'acumulació.

En cas d'acumulació, el nou assumpte s'ha de consolidar amb el procediment arbitral pendent, el Consell

Arbitral pot revocar als àrbitres ja nomenats i cal aplicar l'article 8.5 per a la constitució del Tribunal Arbitral.

L'article 6.2 preveu dos casos per a la intervenció d'un tercer:

- Aquell en què un o diversos tercers sol·liciten intervenir en un procediment en curs, i
- Aquell en què una part en un arbitratge en curs sol·licita la participació d'un o diversos tercers en l'arbitratge esmentat.

El Consell Arbitral pot donar curs a la demanda d'intervenció voluntària o forçosa, després de consultar les parts i els tercers afectats, tenint en compte totes les circumstàncies i, en particular, l'estat d'avançament del procediment en curs.

La intervenció voluntària o forçosa d'un tercer no afecta la composició del Tribunal Arbitral ja constituït.

En cas d'intervenció forçosa, el tercer té la facultat de presentar una objecció de competència davant el Tribunal Arbitral.

III. El Tribunal Arbitral

A. L'àrbitre

Tot àrbitre, ja sigui designat per una de les parts, àrbitre únic o president, ha de ser i romandre imparcial i independent respecte de les parts durant tot l'arbitratge.

Abans de ser nomenat o confirmat, l'àrbitre designat ha de remetre al secretari general una declaració d'acceptació, disponibilitat, imparcialitat i independència (art. 7.1).

Aquesta declaració ha de destacar els fets o les circumstàncies que, des de la perspectiva de les parts, podrien afectar la independència o podrien generar dubtes raonables sobre la seva imparcialitat. Per avaluar-ne la disponibilitat, també ha d'incloure el nombre d'arbitratges en curs en què intervé i en quina qualitat.

Per decidir si accepta l'encàrrec i identificar els fets que en puguin requerir la divulgació, l'àrbitre designat ha de tenir en compte totes les circumstàncies potencialment rellevants i es pot remetre a les Directrius de la IBA de 2024 sobre conflictes d'interessos en l'arbitratge internacional (vegeu el lloc web www.tapa.ad).

En cas de dubte, l'àrbitre ha d'optar per la divulgació de la informació. La divulgació no implica l'existència d'un problema. No obstant això, el Consell Arbitral ha de tenir en compte qualsevol omissió de divulgació per part de l'àrbitre, en ocasió del procediment de confirmació o recusació d'aquest darrer.

L'àrbitre està obligat a complir la seva obligació de divulgació al llarg de tot l'arbitratge.

Les parts han de notificar al secretari general qualsevol finançament al seu favor per part d'un tercer, en cas que aquest darrer pugui obtenir un benefici econòmic del resultat de l'arbitratge (art. 7.2). Aquesta notificació permet verificar que la implicació del tercer que duu a terme el finançament no compromet la independència i la imparcialitat exigides als àrbitres.

El secretari general ha de notificar a les parts la declaració subscripta per l'àrbitre, amb tots els fets i les

circumstàncies que aquest hagi assenyalat, i els ha d'atorgar un termini perquè puguin formular les seves al·legacions.

Qualsevol nomenament d'un àrbitre està subjecte a la confirmació per part del Consell Arbitral, al qual correspon decidir si la informació revelada per l'àrbitre i les possibles al·legacions formulades per les parts n'impedeixen la confirmació. Així mateix, el Consell Arbitral ha de resoldre sobre la disponibilitat, l'aptitud, la qualificació, la nacionalitat, la independència i la imparcialitat de l'àrbitre. La decisió del Consell Arbitral és inapel·lable i no està subjecta a motivació (art. 7.4). En cas que no hi hagi confirmació, el secretari general concedeix un termini de quinze dies a la part interessada perquè faci una nova designació.

En acceptar la seva missió, l'àrbitre assumeix el compromís de complir-la fins a la finalització, d'acord amb el Reglament i de la manera més diligent i eficaç possible. Ha de subscriure una assegurança de responsabilitat civil professional.

Un àrbitre proposat o confirmat s'ha d'abstenir de tota comunicació ex parte amb qualsevol de les parts en relació amb l'arbitratge. No obstant això, aquesta comunicació és admissible:

- (i) si té per objecte abordar, amb l'àrbitre proposat, la seva experiència, les competències, la disponibilitat i els possibles conflictes d'interessos amb vista a la seva possible designació, o (ii) si les parts acorden que els àrbitres podran mantenir comunicacions ex parte amb elles, a l'efecte de seleccionar el president del Tribunal Arbitral.

En qualsevol cas, durant aquestes comunicacions ex parte, els àrbitres s'han d'abstenir de formular cap opinió o consell sobre el fons de la controvèrsia. Vegeu també IBA – Normes deontològiques per a àrbitres internacionals, 1987 (www.ibanet.org).

B. Constitució del Tribunal Arbitral

El Tribunal Arbitral ha d'estar constituït per un àrbitre únic o per tres àrbitres, segons el que acordin les parts en el conveni arbitral.

Si les parts no han fixat el nombre d'àrbitres, el Consell Arbitral ha de designar un àrbitre únic, llevat que la controvèrsia sigui de tal complexitat i importància que justifiqui la constitució d'un tribunal de tres àrbitres.

L'article 8.2 del Reglament preveu el supòsit en què les parts opten perquè la controvèrsia sigui resolta per un únic àrbitre. En aquest cas, les parts han d'acordar el nom de l'únic àrbitre i presentar-lo al Consell Arbitral per a la confirmació. En absència d'aquesta designació en el termini de trenta dies a comptar del moment en què el demandat rep la Demanda, el Consell Arbitral ha de nomenar l'àrbitre únic.

L'article 8.3 del Reglament preveu el supòsit en què les parts acorden un Tribunal Arbitral compost de tres àrbitres. Cadascuna d'elles ha de nomenar el seu àrbitre respectiu, en la demanda i en la contestació. Si alguna d'elles no fa el nomenament, l'ha de fer el Consell Arbitral, al qual també correspon el nomenament del tercer àrbitre, que assumeix la presidència, llevat que les parts hagin establert un altre procediment; en aquest cas, el nomenament de l'àrbitre esmentat requereix la confirmació del Consell Arbitral.

Si, a falta d'acord entre les parts sobre el nombre d'àrbitres, el Consell Arbitral decideix que la controvèrsia ha de ser resolta per tres àrbitres, el demandant ha de designar un àrbitre en un termini de trenta dies a partir de la decisió del Consell Arbitral, i el demandat n'ha de designar el seu en un termini de trenta dies a partir de la recepció de la designació que ha fet el demandant. Si el demandat no designa un àrbitre, la designació l'ha de fer el Consell Arbitral. L'àrbitre que assumeix la presidència del Tribunal Arbitral és designat pel Consell Arbitral (art. 8.4).

L'article 8.5 fa referència a la constitució d'un Tribunal Arbitral de tres àrbitres en cas d'arbitratge multipart que impliqui diversos demandants i/o diversos demandats. En aquest cas, els demandants i els demandats han de nomenar conjuntament els seus àrbitres respectius per a la confirmació del Consell Arbitral. A falta de designació conjunta, el Consell Arbitral pot nomenar cada membre del Tribunal Arbitral i designar-ne un per assumir-ne la presidència.

Un cop constituït el Tribunal Arbitral, i sempre que s'hagi abonat la provisió per a costes i honoraris reclamada en aquesta fase del procediment per la Secretaria, el secretari general ha de remetre l'expedient als àrbitres (art. 10.1).

C. Recusació i substitució dels àrbitres

El Reglament preveu un procediment contra un àrbitre. Aquest procediment s'aplica als àrbitres designats o ja confirmats pel Consell Arbitral. Un àrbitre no pot ser objecte d'un procediment de recusació basat en al·legacions de fets o circumstàncies que siguin coneguts i tinguts en compte en el moment de la confirmació pel Consell Arbitral.

Un àrbitre pot ser recusat si hi ha dubtes justificats sobre la seva imparcialitat o independència (art. 9.1).

La part que pretén recusar un àrbitre ha de remetre una sol·licitud de recusació a la Secretaria en el termini de quinze dies des que tingui coneixement dels motius de la recusació. La sol·licitud ha d'esmentar els fets i les circumstàncies en què es basa. La Secretaria n'ha de remetre una còpia a l'àrbitre afectat, a les parts i als membres del Tribunal Arbitral perquè hi presentin les seves al·legacions (art. 9.2).

A falta d'acord entre les parts o de renúncia de l'àrbitre en el termini de quinze dies des de la sol·licitud de recusació, correspon al Ple, a petició del Consell Arbitral i un cop el secretari general hagi recollit les al·legacions de les parts i dels altres àrbitres, pronunciar-se sobre la procedència de la sol·licitud de recusació esmentada.

La decisió del Ple és definitiva i no ha de ser motivada.

Pel que fa a la substitució d'un àrbitre, aquesta es regeix pel que disposen els articles 9.3 i 9.4.

La substitució d'un àrbitre té lloc en els casos de defunció, renúncia o sol·licitud de totes les parts acceptada pel Consell Arbitral o de recusació acordada pel Ple. El nou àrbitre ha de ser designat de conformitat amb el procediment que estableix l'article 8 (vegeu l'apartat B anterior).

També cal substituir l'àrbitre, a proposta del Consell Arbitral, quan es constati que l'àrbitre no està plenament capacitat, de fet o de dret, per exercir la seva funció o no compleix les seves funcions de conformitat amb el Reglament o dins els terminis establerts. En qualsevol cas, la destitució només es pot produir en cas d'incapacitat o falta greu demostrades que justifiquin la decisió adoptada, després d'escoltar l'àrbitre en qüestió.

Després del tancament de la instrucció, el Consell Arbitral pot resoldre, si ho considera apropiat i després d'escoltar les parts i la resta d'àrbitres, que els altres àrbitres continuïn la tramitació de l'arbitratge i puguin dictar qualsevol decisió o laude (art. 9.5). En aquest cas, no cal fer-ne la substitució.

El procediment s'ha de reprendre, per regla general, en la fase en què l'àrbitre substituït ha deixat d'exercir les seves funcions (art. 9.6).

IV. El procediment arbitral

A. Desenvolupament de l'arbitratge i instrucció del cas

El Tribunal Arbitral ha de tramitar l'arbitratge de la manera que estimi adequada, de conformitat amb el Reglament i garantint la igualtat de tracte de les parts, així com el seu dret d'audiència (art. 10.2), i ha d'instruir el cas de manera justa i amb celeritat per tots els mitjans que consideri adequats.

En particular, el Tribunal Arbitral pot acordar l'examen de testimonis o pèrits, nomenar pèrits de la seva elecció o sol·licitar a les parts que presentin documents, i fins i tot pot imposar multes coercitives (art. 17).

Pot nomenar un secretari del Tribunal Arbitral, després de consultar-ne les parts, i definir-ne les funcions, les quals s'han de limitar estrictament a tasques administratives relacionades amb l'organització i la gestió de l'arbitratge. El secretari ha de complir els mateixos requisits d'independència i imparcialitat que s'exigeixen als àrbitres.

Amb l'acord previ de les parts, el Tribunal Arbitral, un cop intercanviats els primers escrits processals sobre el fons, pot celebrar una vista amb l'objectiu d'aclarir les qüestions, de fet o de dret, que, a criteri del tribunal, s'hagin de precisar (art. 10.4).

Al llarg de l'arbitratge, totes les parts han d'actuar de bona fe i contribuir perquè el procediment es dugui a terme de manera eficient, sense incórrer en despeses i dilacions innecessàries. Així mateix, han de respectar les normes més elementals de cortesia i integritat.

Si una part considera que no s'ha respectat una norma de procediment i té la intenció de denunciar-ne l'incompliment, ho ha de fer sense demora davant el Tribunal Arbitral, abans del tancament de la instrucció, ja que, en cas contrari, no podrà invocar l'incompliment posteriorment (art. 33).

B. Acta de missió i ordre processal

El Tribunal Arbitral, un cop ha rebut l'expedient per part del secretari general, ha de preparar, a partir dels escrits processals de les parts i en coordinació amb aquestes, una acta que detalli la seva missió («l'acta de missió», art. 15).

L'acta de missió ha d'incloure les mencions que figuren en l'article 15.1 del Reglament i, en particular, un resum de les pretensions de les parts i dels pronunciaments que interessin, així com la determinació de qualssevol imports que es reclamin a títol principal, accessori o reconvenicional. També ha d'incloure les disposicions relatives a la seu de l'arbitratge, l'idioma de l'arbitratge, així com les normes aplicables tant al procediment com al fons de la controvèrsia, que són objecte del que disposen els articles 11, 12, 13 i 14 del Reglament.

L'acta de missió s'ha de redactar i l'han de signar les parts i el Tribunal Arbitral, i s'ha de comunicar a la Secretaria en el termini d'un mes des del lliurament de l'expedient als àrbitres, llevat que el secretari general concedeixi una pròrroga. Si una de les parts es nega a signar-la, el secretari general l'ha de sotmetre al Consell Arbitral per a l'aprovació (articles 15.2 i 15.3).

El Tribunal Arbitral, en preparar l'acta de missió, o posteriorment en el moment de la signatura, tan aviat com sigui possible, ha de celebrar una vista d'organització del procediment a fi de consultar amb les parts totes les mesures procedimentals que es proposa adoptar per mitjà d'una ordre processal.

L'objectiu d'aquesta vista és abordar les diverses qüestions relatives a l'organització de l'arbitratge i, en particular, les diferents fases del procediment, l'intercanvi de documents i escrits, les modalitats de pràctica de la prova, l'ús de testimonis i/o pèrits, la celebració de vistes, així com les qüestions relacionades amb la protecció de dades i la ciberseguretat (art. 15.4).

El Tribunal Arbitral i les parts també es poden remetre a les Normes de la IBA sobre l'adquisició de proves en els arbitratges internacionals (2020) i les Directrius de la IBA sobre la representació de les parts en arbitratges internacionals (2013), textos que apareixen en el lloc web www.tapa.ad.

D'altra banda, cal prestar especial atenció als Protocols verds desenvolupats per The Campaign for Greener Arbitrations (vegeu www.greenerarbitrations.com), tal com suggereix l'article 21 del Reglament.

Finalment, l'ordre processal ha d'incloure el calendari provisional que el Tribunal Arbitral té previst seguir per tramitar el procediment.

Aquesta s'ha de comunicar sense demora a la Secretaria i a les parts, així com qualsevol modificació posterior.

C. Noves demandes

Després de signar l'acta de missió, qualsevol nova demanda presentada per les parts ha de comptar amb l'aprovació del Tribunal Arbitral, i només es pot presentar si està relacionada amb la controvèrsia, tal com estableix l'acta de missió. En avaluar l'admissibilitat de la nova demanda, el Tribunal Arbitral n'ha de tenir en compte la naturalesa, la formulació tardana respecte a l'estat de tramitació del procediment i qualsevol altra circumstància rellevant (art. 16).

D. Mesures cautelars

Abans que es constitueixi el Tribunal Arbitral, qualsevol de les parts que vulgui sol·licitar mesures cautelars les pot sol·licitar a l'àrbitre d'urgència de conformitat amb el procediment que preveuen els articles 27 a 32 del Reglament (vegeu més endavant: «IV. Arbitratge d'urgència»).

També poden sol·licitar mesures cautelars a qualsevol autoritat judicial, tant abans com després de la constitució del Tribunal Arbitral, amb l'obligació de notificar a la Secretaria les mesures adoptades i el seu resultat per tal que aquesta transmeti la informació al Tribunal Arbitral.

Un cop s'ha constituït el Tribunal Arbitral, aquest, a petició d'una de les parts, pot ordenar qualsevol mesura cautelar que consideri oportuna i sotmetre-la, si escau, a la constitució de garanties per part del sol·licitant.

El Reglament no especifica la forma ni el contingut de la sol·licitud de mesures cautelars, però es recomana al sol·licitant que la presenti per escrit, especificant-hi les mesures sol·licitades i els motius que les justifiquen. La sol·licitud s'ha d'adreçar directament al Tribunal Arbitral, amb còpia a les parts i a la Secretaria.

El Tribunal Arbitral té plena llibertat per examinar la sol·licitud de la manera que consideri més adequada, tenint en compte les circumstàncies i la naturalesa de les mesures sol·licitades.

Les mesures cautelars s'han d'acordar, a elecció del Tribunal Arbitral, en virtut de resolució motivada o de laude (art. 18.1).

En circumstàncies excepcionals, el Tribunal Arbitral, a instància de qualsevol de les parts, es pot pronunciar

ex parte sobre una sol·licitud de mesures cautelars a través d'una ordre processal preliminar. Aquesta sol·licitud s'ha de remetre a les altres parts com a màxim conjuntament amb l'ordre preliminar, i el Tribunal Arbitral ha de concedir a les altres parts la possibilitat d'oposar-s'hi (art. 18.2).

D'altra banda, cal destacar que, si la seu del Tribunal Arbitral es troba al Principat d'Andorra, la Llei d'arbitratge, del 18 de desembre de 2014, ha de regir el procediment en virtut de la lex arbitri, llevat acord en contra de les parts.

En aquest cas, els àrbitres i les parts tenen tot l'interès a remetre's a les disposicions del capítol V, «Mesures cautelars i ordres preliminars», articles 28 a 38, de la Llei, que han de complementar, en la mesura que calgui, les disposicions del Reglament.

E. Vistes

Les vistes són un element essencial en la majoria dels procediments d'arbitratge, encara que no necessàriament en tots.

En alguns casos, el Tribunal Arbitral pot considerar que les proves que se li han presentat són suficients i que les vistes amb testimonis i pèrits, així com els al·legats, no aportarien res de nou al procediment. Tanmateix, el Tribunal Arbitral ha de celebrar una vista si una de les parts ho sol·licita.

És recomanable que les modalitats de les vistes s'abordin ja en la reunió inicial d'organització del procediment i es concretin en una altra reunió, poc abans de les vistes.

El Tribunal Arbitral estableix el desenvolupament de les vistes. No s'admet la presència de persones alienes al procediment, llevat acord en contra del Tribunal Arbitral i de les parts (art. 19.1).

Les parts han de comparèixer en persona, mitjançant representants autoritzats degudament, assistides pels seus advocats. La incompareixença d'alguna de les parts, citada degudament, no impedeix la celebració de la vista (art. 19.2).

Les vistes es poden celebrar presencialment o per videoconferència, a discreció del Tribunal Arbitral (art. 19.3). En decidir si una vista s'ha de celebrar de manera presencial o virtual, el Tribunal Arbitral ha de tenir en compte les circumstàncies i, en particular, la naturalesa de la vista, la durada prevista, la complexitat del cas i la disponibilitat de les parts interessades per participar-hi.

En el cas de vistes virtuals, les parts i el Tribunal Arbitral han d'acordar les plataformes de videoconferència necessàries per celebrar les vistes i la presentació de les proves, així com posar-se d'acord sobre les mesures necessàries per complir la normativa relativa a la protecció de dades i la ciberseguretat (vegeu la llista de verificació per a un protocol de vistes virtuals i les clàusules proposades per als ciberprotocols, iccwbo.org).

La fiabilitat i la integritat de la presentació de les proves són essencials, sobretot per garantir que la declaració dels testimonis per videoconferència es dugui a terme sense influències indegudes.

F. Tancament de la instrucció

El Tribunal Arbitral ha de declarar el tancament de la instrucció quan consideri que les parts han tingut l'oportunitat raonable d'exposar les seves opinions respectives sobre les qüestions de la controvèrsia, les quals s'han de resoldre mitjançant laude, i ha de notificar a la Secretaria i a les parts la data en què té previst emetre el laude (art. 20.1 i 20.2).

V. El laude de compliment obligat

A. Forma i terminis

El laude pot adoptar diverses formes. Es considera «preliminar» si s'emet sobre una qüestió preliminar relativa a la competència del Tribunal Arbitral o sobre una qüestió processal relacionada, en particular, amb la prescripció o l'admissibilitat d'una demanda. Es considera «parcial» si només s'emet sobre un dels aspectes de la controvèrsia, com una demanda o una reconvençió. Es considera «final» si resol la controvèrsia de manera definitiva i constitueix la conclusió del procediment arbitral.

En aplicació de l'article 23.3, el Tribunal Arbitral pot dictar tant laudes finals com parcials o preliminars.

Quant al laude final, l'article 22 del Reglament estableix que s'ha de dictar en el termini de sis mesos a comptar de la finalització de l'acta de missió, llevat que el Consell Arbitral concedeixi una pròrroga, amb la sol·licitud prèvia motivada del Tribunal Arbitral o d'ofici, si escau.

Les parts tenen el dret legítim que el laude final s'emeti en el termini previst, de conformitat amb l'obligació que incumbeix els àrbitres de contribuir a la tramitació eficaç del procediment sense dilacions innecessàries. En la mesura que es pugui, el laude s'ha d'emetre en un termini de tres mesos a partir de la presentació de l'últim escrit sobre el fons. El secretari general ha de controlar els terminis esmentats i intervenir davant el Tribunal Arbitral per garantir-ne el compliment, si cal.

El Tribunal Arbitral, abans de dictar el laude, ha de sotmetre la seva proposta de resolució al Consell Arbitral, el qual hi pot introduir modificacions formals o fer-hi totes les observacions que consideri necessàries de cara a la regularitat del laude i la seva execució (art. 23.1).

El laude s'ha de dictar per escrit i ha de ser adoptat per majoria dels àrbitres del Tribunal Arbitral o, a falta de majoria, pel president sol (art. 23.2). El secretari general ha de notificar a les parts el text signat electrònicament per correu electrònic.

B. Correccions i interpretació

Si una de les parts considera que el laude requereix un aclariment o una rectificació, una correcció o un complement, pot presentar la seva sol·licitud al Tribunal Arbitral en el termini de trenta dies a comptar de la recepció del laude, amb còpia a les altres parts i a la Secretaria.

La sol·licitud pot tenir com a objecte rectificar qualsevol error tipogràfic o de càlcul, aclarir un punt específic, pronunciar-se sobre una reclamació no resolta o, fins i tot, corregir qualsevol decisió ultra petita. Les altres parts disposen de trenta dies per comunicar les seves possibles al·legacions (art. 24.1).

Aquesta acció té per objecte permetre que el Tribunal Arbitral esmeni qualsevol defecte del laude. No obstant això, les parts no hi poden recórrer per sol·licitar la revisió o la modificació de les resolucions amb caràcter final en el laude del Tribunal Arbitral.

El Tribunal Arbitral s'ha de pronunciar sobre la sol·licitud mitjançant una addenda al laude en un termini de trenta dies a partir del venciment del termini per a al·legacions. L'addenda s'ha de sotmetre a l'aprovació del Consell Arbitral i forma part integrant del laude (art. 24.2).

C. Laude d'acord entre les parts

Si, abans de tancar la instrucció, les parts arriben a un acord per resoldre definitivament la controvèrsia, el Tribunal Arbitral, a petició de les parts, pot dictar un laude en els termes convinguts entre les parts (art. 23.4). El laude ha de reproduir els termes convinguts entre les parts, tal com aquestes els han comunicat, i no ha de ser motivat. Tanmateix, el Tribunal Arbitral ha de verificar que els termes es corresponen efectivament

amb una controvèrsia real de la qual ha tingut coneixement i la resolució de la qual consagra el laude entre les parts (prevenció del blanqueig de capitals).

VI. Costes de l'arbitratge: vegeu l'article 25 i l'annex II del Reglament

A. Despeses de registre, bestreta i provisió

La part que presenta una demanda d'arbitratge ha d'acompanyar el seu escrit d'una bestreta no reemborsable de 1.000 €, en concepte de despeses de registre, que s'ha de deduir de l'import de la provisió per a despeses administratives que ha d'abonar el demandant.

El secretari general pot fixar, des de la recepció de la demanda, una bestreta sobre la provisió per a despeses de l'arbitratge, per tal de cobrir les despeses incorregudes fins a l'elaboració de l'acta de missió. El pagament de la bestreta per part del demandant es considera un pagament parcial de la provisió fixada posteriorment pel secretari general i autoritza aquest darrer a remetre l'expedient al Tribunal Arbitral, un cop constituït.

El secretari general, quan disposi dels elements de valoració necessaris, ha de fixar l'import de la provisió de fons per a les costes de l'arbitratge. Per determinar l'import de la provisió, en aplicació dels barems que figuren en les taules A i B de l'annex II del Reglament, s'hi han de sumar els imports reclamats en concepte de totes les demandes: principals, accessòries i reconventionals (art. 25.1).

La provisió de fons de l'arbitratge té per objecte cobrir els honoraris de l'àrbitre o els àrbitres, així com les despeses administratives del TAPA. La provisió també ha d'incloure un import raonable per a les despeses del Tribunal Arbitral.

Com preveu l'article 1.4 de l'annex II, el secretari general pot modificar en qualsevol moment l'import de la provisió de fons tenint en compte, en concret, l'increment de les quantitats controvertides o la complexitat de l'assumpte.

El demandant i el demandat han de pagar a parts iguals la provisió de fons de l'arbitratge (art. 25.2).

Si no s'atén la sol·licitud de provisió de fons, el secretari general pot requerir al Tribunal Arbitral que se suspengui l'examen de les demandes presentades per la part incomplidora. Si l'incompliment persisteix més enllà del termini fixat pel secretari general, les demandes s'han de tenir per no posades. La part interessada que s'oposi a aquesta decisió pot sol·licitar que el Consell Arbitral resolgui sobre aquesta darrera (art. 25.4).

En cas que una de les parts no aboni la part que li correspon, l'altra part pot pagar la totalitat de la provisió fixada pel secretari general corresponent a la seva pròpia demanda, ja sigui principal o reconventional.

B. Honoraris i despeses dels àrbitres

El secretari general fixa els honoraris dels àrbitres en funció de les quanties litigioses i aplicant els barems de la taula A de l'annex II. Per regla general, ha de prendre com a punt de partida el barem mitjà de les taules. El secretari general pot concedir bestretes sobre els honoraris.

El Consell Arbitral pot autoritzar el secretari general a fixar els honoraris en un import superior o inferior al que resultaria d'aplicar les taules de càlcul, si això sembla justificat per les circumstàncies excepcionals de l'assumpte (art. 2.1, annex II).

Els honoraris que es deuen als àrbitres els ha de fixar definitivament el secretari general al final de l'arbitratge i han de tenir en compte, en particular, la complexitat de l'assumpte, el temps dedicat a l'assumpte, la diligència dels àrbitres i el compliment dels terminis per presentar el laude.

Llevat que els àrbitres hagin acordat el contrari, el president percep el 40 % dels honoraris totals i els altres dos àrbitres, el 30 % cadascun. Aquest mateix percentatge s'aplica a les bestretes concedides pel secretari general. No obstant això, el Consell Arbitral pot decidir un percentatge diferent, en atenció al temps dedicat i a l'esforç efectuat per cada àrbitre (art. 2.3, annex II).

A títol indicatiu, els honoraris dels àrbitres es poden abonar per meitat en el moment de signar l'acta de missió, i la resta, en el moment en què es pronuncii el laude definitiu, llevat que el secretari general decideixi el contrari, en funció de les circumstàncies de l'arbitratge.

Les despeses en concepte de desplaçaments, allotjament, dietes i altres despeses dels àrbitres, ocasionades amb motiu del procediment i, si escau, les del secretari del Tribunal Arbitral, es consideren costes de l'arbitratge i són reemborsades pel secretari general, després de presentar-ne els justificants corresponents (art. 2.4, annex II).

Les sol·licituds de reemborsament s'han de presentar al més aviat possible, un cop incorregudes les despeses. El secretari general pot concedir bestretes sobre les despeses.

Els pagaments efectuats pel TAPA als àrbitres no inclouen l'IGI ni cap altre impost, gravamen o taxa que es pugui meritjar sobre els honoraris dels àrbitres. Correspon a les parts abonar aquests impostos, però la seva recuperació és una qüestió que han de resoldre entre elles i cada membre del Tribunal Arbitral.

C. Despeses d'administració del TAPA

Les despeses d'administració del TAPA les fixa el secretari general aplicant el barem de la taula B de l'annex II. En circumstàncies excepcionals, el secretari general pot acordar aplicar tarifes diferents de les que preveu el barem esmentat (art. 3, annex II).

D. Pronunciament sobre costes de l'arbitratge

El laude arbitral final ha de liquidar les costes de l'arbitratge i decidir a quina de les parts correspon pagar-les, o bé establir la proporció que cadascuna n'ha d'assumir (art. 26.3). Les costes de l'arbitratge inclouen, en particular, els honoraris i les despeses dels àrbitres, les despeses d'administració del TAPA, els honoraris i les despeses dels pèrits nomenats pel Tribunal Arbitral, les multes coercitives imposades per aquest darrer, les despeses derivades de la celebració de les vistes, així com les despeses en què les parts incorrin raonablement en la preparació i la defensa de la seva causa.

En la pràctica, la regla que «allò accessori segueix allò principal» és la que s'adopta amb més freqüència. Així, el repartiment de la càrrega de les costes de l'arbitratge generalment es fa de manera proporcional entre les parts, en funció del resultat de les seves demandes respectives.

Quan es pronuncia sobre les costes, el Tribunal Arbitral pot tenir en compte les circumstàncies del cas i, molt especialment, la conducta de les parts durant el procediment i el seu impacte en el cost i la demora de l'arbitratge (art. 26.4).

VII. Arbitratge d'urgència

A. Sol·licitud d'urgència (art. 28)

Qualsevol part que vulgui obtenir mesures cautelars urgents que no puguin esperar la constitució del Tribunal Arbitral pot sol·licitar el nomenament d'un àrbitre d'urgència adreçant una sol·licitud per correu electrònic a la Secretaria.

La sol·licitud d'urgència («sol·licitud») ha d'incloure els elements següents: els noms, la condició de cada part i les adreces de correu electrònic, una breu descripció dels fets, una descripció de les mesures cautelars sol·licitades i els motius de la urgència, la identificació precisa del conveni arbitral i el justificant del pagament de les despeses administratives i dels honoraris de l'àrbitre d'urgència que preveu l'article 5 de l'annex II del Reglament.

Tan bon punt es rebí la sol·licitud, la Secretaria n'ha d'enviar una còpia a les altres parts per correu electrònic.

El recurs a una sol·licitud d'urgència no impedeix que les parts puguin sol·licitar l'adopció de mesures cautelars davant qualsevol autoritat judicial competent.

B. Arbitratge d'urgència (art. 29)

El Consell Arbitral, després de comprovar la validesa prima facie del conveni arbitral, ha de nomenar l'àrbitre d'urgència en el termini de cinc dies des que la Secretaria rep la sol·licitud.

No es pot designar cap àrbitre d'urgència després de la transmissió de l'expedient d'arbitratge al Tribunal Arbitral.

L'àrbitre d'urgència ha de signar una declaració d'acceptació, disponibilitat, imparcialitat i independència en el termini de dos dies des del seu nomenament, la qual ha de ser comunicada a les parts per la Secretaria. L'àrbitre ha de romandre completament imparcial i independent respecte de les parts durant tot l'arbitratge d'urgència.

L'àrbitre d'urgència pot ser recusat si sorgeixen dubtes legítims sobre la seva independència o imparcialitat. La demanda de recusació s'ha d'interposar com a màxim dins els tres dies següents a la recepció, per la part que interposa la recusació, del nomenament de l'àrbitre d'urgència o des que tingui coneixement dels fets que justifiquen la recusació. El Consell Arbitral s'ha de pronunciar sobre la recusació al més aviat possible, un cop consultats l'àrbitre d'urgència i les parts.

Llevat que les parts acordin el contrari, l'àrbitre d'urgència no pot actuar en qualitat d'àrbitre en cap arbitratge relacionat amb la controvèrsia objecte de la sol·licitud.

C. Procediment d'urgència (art. 30)

El procediment s'ha de dur a terme a la seu i en l'idioma que les parts hagin acordat en el conveni arbitral; si no hi ha acord, el Consell Arbitral ha de resoldre en aquest aspecte.

L'àrbitre ha d'establir el calendari del procediment al més aviat possible. Ha de conduir el procediment de la manera que consideri més apropiada, respectant el principi de contradicció i tenint en compte el caràcter urgent i la naturalesa de la sol·licitud.

Les reunions es poden celebrar, a elecció de l'àrbitre i després de consultar-ne les parts, bé en presència física d'aquestes, bé per videoconferència.

D. Decisió arbitral d'urgència (art. 31)

De conformitat amb l'article 31.2, l'àrbitre d'urgència ha de dictar la seva decisió en forma de resolució motivada i signada.

L'àrbitre d'urgència ha de dictar la resolució en el termini de quinze dies des de la recepció de la sol·licitud. El Consell Arbitral pot prorrogar el termini, si ho considera necessari, a petició motivada de l'àrbitre d'urgència o, si escau, d'ofici.

L'àrbitre d'urgència pot supeditar les mesures que concedeixi a condicions específiques, inclosa la constitució d'una garantia per part del sol·licitant. Així mateix, a petició d'una de les parts, pot modificar o revocar la seva resolució.

L'àrbitre d'urgència ha de determinar en la seva resolució les despeses del procediment d'urgència, així com el seu repartiment entre les parts. Les despeses del procediment inclouen les despeses administratives del TAPA i els honoraris de l'àrbitre (vegeu l'apartat E, a continuació), així com qualsevol despesa raonable en què hagin incorregut les parts (art. 31.3).

L'àrbitre d'urgència ha de notificar la seva decisió per correu electrònic a les parts i a la Secretaria.

E. Despeses i honoraris de l'arbitratge d'urgència (article 5 de l'annex II del Reglament)

Les despeses del TAPA es fixen en 1.000 € i els honoraris de l'àrbitre d'urgència, en 5.000 €.

D'acord amb l'article 28.1, aquests imports han de ser abonats pel demandant en el moment de presentar la sol·licitud.

El Consell Arbitral pot decidir augmentar aquests imports en funció de la naturalesa de la controvèrsia i de la importància de la tasca duta a terme.

F. Efecte de la decisió (art. 32)

La decisió de l'àrbitre d'urgència és vinculant per a les parts, en els termes establerts en l'ordre processal, i les parts es comprometen a complir-la sense demora.

Deixa de ser vinculant per a les parts si no es presenta una demanda d'arbitratge en un termini de quinze dies a comptar de la data de la decisió d'urgència o un cop finalitzat el procediment arbitral.

L'ordre processal dictada per l'àrbitre d'urgència no vincula el Tribunal Arbitral, el qual és lliure de modificar-la o rescindir-la segons consideri oportú.